

Af Claus Petersen
Medlem af bestyrelsen for stx og hf

SÆT KOMMAET FRI

Kommaet skal gøre det lettere at læse men ikke sværere at skrive. Sådan er det ikke nu, så lad os bare sætte kommaet fri(t). Hvad er det værste der kan ske?

Tillad mig et øjeblik at stikke hånden i en hvepsere.

Og tillad mig at komme med et kækt forslag: Det danske sprogs største *enfant terrible*, kommaet, har vi vel aldrig rigtig fundet ud af hvad vi skal stille op med. Så derfor siger jeg: Lad os slippe det fri! Længe nok har det levet i en verden af røde streger og skældud. Lad os se hvad det kan hvis det skal stå på egne ben. På en måde gør det det jo allerede.

Andre tegn har det lettere end kommaet. Punktummet f.eks. Man kan måske ikke sætte punktummer heelt som man vil, men det er tæt på. Man behøver ikke et nexus for at sætte et punktum. Slet ikke. Nogle gange behøver man ikke mere end ét ord. Ét. Det er rigeligt. Punktummet er nemlig ikke omgærdet af de samme rigide regler. Vi vurderer for det meste et punktum på om det fungerer godt for kommunikationen. Mens kommaet altid skal vurderes på sin grammatiske placering. Stakkels komma. Mens et punktum kan være mere eller mindre godt, kan et komma kun være rigtigt eller forkert. Og som så mange andre problembørn er det som regel forkert. Så derfor må man hellere lære at sætte sine kommaer korrekt. Ikke sandt? IKKE SANDT?

Jo, sådan mener man jo i det danske land hvor kommaforvirringen så sjovt nok alligevel er total. Mange har aldrig rigtig lært at sætte komma. Endnu flere har glemt det igen. En hel del har lært at sætte komma før 1996 og har ikke orket at lære *whatever* kommasystem der er indført sidenhen, og endnu en god sjat har mistet overblikket. De har hørt (om) så mange kommaregler og kommasystemer at de kan finde vej gennem skoven for bare træer. "Jeg bruger bare pausekommaet," som en af mine kolleger sagde. Altså det der komma man må sætte hvor man vil, ikke?

Der er naturligvis også dem der kan sætte komma. Og dem der tror de *kan*. På et repræsentantskabsmøde i Dansk Sprognævn forlød det at de censorer og erhvervsledere der er mest optagede af kommakorrekthed, er dem der selv laver flest fejl. Jep!

Hvor mange af dine kolleger tror du kan sætte kommaer korrekt? Og hvor mange er bare en gang imellem i tvivl? Hvis

svarene er blot nogenlunde som jeg forestiller mig (og husk at vi taler om folk der er vant til at arbejde med viden og skrift), så er det ikke for meget at sige at der er *something* meget, meget *rotten* i den grammatikstat af Danmark. Hvis vi har et system som de fleste ikke kender, og som de færreste kan finde ud af, så har vi intet system! Så sætter folk blot kommaer som de synes og tror. Og det er vel lige nøjagtig det de fleste gør.

Og hvad skal vi så gøre ved det? Ja, lyder et fiktivt automatsvar fra et grammatikfornøjet og -velbjerget segment, så må vi vel sætte ind med bedre kommauddannelse. Ikke nemt at klemme ind blandt alt det andet i læreplanen og heller ikke ligefrem drønmotiverende. Men det *ville* være en løsning. Men er det ikke lidt som om vi har været dér?

Hvad har det hjulpet at terpe kommaregler og krydser og boller? Og er det ikke for svært? At sætte komma på dansk kræver såpas meget grammatisk forståelse og træning at langt, langt de fleste sprogbrugere aldrig kommer til at sætte dem så let og intuitivt som de f.eks. laver hovedregning. Forventer vi virkelig at sprogbrugere sidder og sætter virtuelle krydser og boller og spekulerer over ledsætninger hver gang de skriver en mail? Forventer vi at hr. og fru helt almindelig dansker uden større besvær kan huske hvad appositioner og frie prædikativer er. Come on!

Det kan ikke undre at velmenende dansklærere gennem tiden har opfundet tommel- og huskeregler, så også de grammatiktrætte elever kunne ramme rigtigt en gang imellem. Altid komma foran men. Altid komma foran at. Sådanne halvbagte læresætninger kan man også nemt finde på nettet hvor flere sider lover *kommahacks* der kan hjælpe den kommakonfuse med at strø et par korrekte kommaer ud over teksten. Så kan man få 80 % færre kommafejl, lover én hjemmeside, men siger ikke noget om at man dybest set stadig ikke har lært at sætte komma.

Så derfor: Lad os bare sætte kommaet fri(t). Kald mig bare doven. Kald mig bare sløset. Men inden du forestiller dig et apokalyptisk scenarie af frit løbende kommaer, så tænk på at de fleste alligevel sætter kommaet som de nu lige synes.

Og i stedet for at terpe (eller i stilhed forbigå) de mange rigide kommaregler kunne vi starte en samtale med eleverne om hvornår kommatering er god eller forstyrrende, mens vi med stille tolerance gentager for os selv: "Kommaet skal gøre det lettere at læse og ikke sværere at skrive."